

Väitöstiedote

20.11.2014

Uusia hapen varastointimateriaaleja

Väitöskirjan nimi YBaCo₄O_{7+d} and YMnO_{3+d} Based Oxygen-Storage Materials

Väitöskirjan sisältö Hapen varastointimateriaalit ovat kiinteitä yhdisteitä, jotka pystyvät ensin vastaanottamaan ja sitten luovuttamaan happea esimerkiksi lämpötilan tai hapen osapaineen muuttuessa. Nämä oksidimateriaalit ovat keskeisessä roolissa monessa jo käytössä olevassa ja tulevaisuuden teknologian sovelluksessa. Tunnetuin sovelluskohde niille on kolmitoimikatalysaattori, jossa hiilivedyt, häkä ja typen oksidit saadaan hapenvarastointimateriaalin avulla reagoimaan vähemmän haitallisiksi yhdisteiksi ennen ilmakehään vapauttamista. Nykyisin käytössä olevien materiaalien ongelma on, että ne toimivat vasta hyvin korkeissa lämpötiloissa (> 800 °C). Tästä syystä esimerkiksi henkilöautojen katalysaattorit eivät toimi optimaalisesti heti käynnistämisen jälkeen ja päästöjä syntyy merkittävästi enemmän kuin moottorin lämmentyessä.

Tässä väitöskirjassa tutkittiin kahta uutta matalassa lämpötilassa toimivaa hapen varastointimateriaalia, kobolttioksidipohjaista YBaCo₄O_{7+d}:a sekä YMnO_{3+d}-mangaanioksidia. YBaCo₄O_{7+d}-oksidin poikkeuksellisen korkea, kaupallisiin materiaaleihin verrattuna jopa kaksinkertainen hapen varastointikyky löydettiin noin kymmenen vuotta sitten. Lisäksi se pystyy vastaanottamaan ja luovuttamaan happea tehokkaasti jopa alle 300 °C lämpötiloissa. Haittapuolena on, että materiaali hajoo sovellusten kannalta liian matalassa lämpötilassa. Tässä työssä löydettiin kemiallisen kationi-substituution avulla YBaCo₄O_{7+d}-pohjainen yhdiste, jonka hapenvarastointikyky on lähellä alkuperäistä, mutta joka ei hajoa korkeissakaan lämpötiloissa. Lisäksi työssä YBaCo₄O_{7+d}:lle löydettiin uusi katalyyttinen sovelluskohde teollisesti merkittävässä hapetusreaktiossa.

Toinen väitöskirjassa tutkittu materiaali YMnO_{3+d} on mielenkiintoinen, koska se absorboi happea erittäin matalissa lämpötiloissa (n. 250 °C) sekä koostuu kevyistä ja myrkyttömistä alkuaineista. Tässä työssä tutkittiin erityisesti yhdisteen kiderakenteen muuttumista hapettumisen seurauksena.

Ja Ja Väitöskirjan ala Epäorgaaninen kemia

Väittelijä Diplomi-insinööri Outi Parkkima
synt. 5.6.1984

Väitöksen ajankohta 27.11.2014 klo 12

Paikka Aalto-yliopiston kemian tekniikan korkeakoulu, Kemian tekniikan talo, Komppa-sali,
Kemistintie 1, (käynti Biologinkujan puolelta), Espoo

Vastaväittäjä Ph.D. B. Martin Valldor, Max Planck Institut, Saksa

Valvoja Professori Maarit Karppinen, Aalto yliopiston kemian tekniikan korkeakoulu, Kemian
laitos

Väitöskirjan verkko-osoite <https://aaltodoc.aalto.fi/handle/123456789/51>

Väittelijän yhteystiedot DI Outi Parkkima
outi.parkkima@aalto.fi
p. 050 337 0714